

byly víc mrtvé než živé. Pak se to zjevení rozplynulo. Maruša to viděla úplně stejně jako já, také tu dlouhou sukni a šátek s trásněmi. Dodnes nevím, co to mohlo být.

Nejvíc si užívali s muly hudebníci, když se vraceli v noci domů z hrani. Náš tatínek šel jednou se svou kapelou z Prešova, jako obvykle přes louku, aby si zkrátili cestu. Najednou vidí, že před nimi ve vysoké trávě stojí nějaké zjevení. Zdvihlo se to, shýblo se to, zdvihlo se to, shýblo se to. A muzikantům už bylo zle od žaludku. Tatínek jako primás musel chtít nechtě napřed. „Dobrý večer přejdu a zase jít zdvihlo. Mulo! Hudebníci zůstali jako přimražení, nemohli se hnout z místa. Stáli a stáli, až konečně tatínek povídá: „Přece tu nemůžeme stát do rána, musíme domů.“ Dodal si odvahy a krůček po krůčku se blížil k přízraku. Kouká – kůň! Shýbl hlavu, ušklubl trávil na útěk a nezastavil se až doma. Otec vtrhl do dveří, svalil se na lavici.

„Co je ti, Mikluši, co je ti?“ vylekala se maminka.

„Mulo! Vzal na sebe koňskou podobu!“ Nikdo tatínkovi nevymluvil, že ten kůň byl mulo. Jenomže ve vesnici žil jeden devadesátiletý gádžo a ten měl koně. Pouštěl ho vždycky v noci ven, aby se napásl na cizím. A to byl nejspíš ten mulo.

Sny

Naši lidé věřili na sny. Každý den se diskutovalo o tom, co se komu zdálo, zvláště byl-li to nějaký neobyčejný sen. Sedělo se venku pre vatru a najednou povídá jedno děvče: „Zdálo se mi o rybě.“ A ty starší ženské, jako byla Pavlína nebo Cibrikaňa, se hned vyptávaly: „Co se ti o té rybě zdálo?“

„Plavala a najednou se obrátila břichem nahoru.“

Pavlína nehnula ani svalem v obličejí, ale udělala takový pohled, že jsme všichni věděli: A jéje, to není dobrě! „Ryba znamená dítě. U vás v rodině se narodí dítě, ale nepočítejte s tím, že bude žít.“ Skutečně, sestra toho děvčete porodila a dítě hned umřelo.

Mně se také plnily sny. Kdykoli se mi zdálo o syrovém mase, ně-

kdo se u nás doma pohádal. Jakmile se mi zdálo o mase, snažila jsem se vyvarovat hněvu, abych hádce předešla. Málo platné, stejně vždycky došlo k nějaké rozeprá. Ale aspoň jsem na to byla připravená a říkala jsem si: Musí to být, nedá se nic dělat. Však ono to přejde a zase bude dobře.

Samozřejmě, že se mi spousta snů nespínila, ale tři události v mém životě jsou spojeny se sny a nikdy na ně nezapomenou.

Jednou ráno jsem šla prát prádlo k potoku – to už jsem byla vdáná – a kamarádka, co prala vedle mě, povídá: „Jaj, Ilon, viš co? Zdálo se mi, že budeš mít dvoječátka, dvě holčičky.“ Bylo to rok před koncem války, žili jsme tehdy už pod lesem, kam nás vyhnali z obce gardisté, hlad, bídá, nevěděli jsme, co se s námi v příštím okamžiku stane. Rozzlobila jsem se: „Blázníš! Do týhle mizérie mám rodit děti? Já děti nechci!“ Byla jsem tak rozčilená, že jsem s tou holkou potom nemluvila. Kdo jí dovolil, aby se jí o mně zdály takové hloupé sny?!

Za tři týdny nato jsem zjistila, že jsem v jiném stavu. Šla jsem se jí omluvit. „Mélas pravdu, ale dvoječata to nebudou, protože nechci.“ „Jak myslíš. Já na tvém místě bych si raději připravila dvoje pleny a dvě peřinky.“ Já ji odbyla, že má moc rozumů. No, a při porodu povídá porodní babka: „Děvče, viš, že to budou dvě? Za tím prvním se dere na svět ještě druhý!“ A já měla připravenou jenom jednu peřinku a jedny šatičky, protože se mi nechtělo věřit kamarádčinu snu.

Za mnoho a mnoho let mi sen prozradil, že mi umře muž. Byl na operaci, zauzčila se mu střeva. Operace dopadla dobře, doktoři mi řekli, že nemusím mít nejmenší strach a že ho za týden pustí domů z nemocnice. Té noci ale za mnou přišla ve snu moje mrtvá maminka a povídá: „Holčičko, neplač, každý si musí prožít své. Za dva dny se stane velká věc.“ Za dva dny můj muž umřel. Bylo mu padesát sedm let.

Nejtragičtější událost se stala před čtyřmi lety. Bylo to strašné. Snad jsem tomu mohla zabránit, nevím. Zdálo se mi o čisté, průzračné vodě... jezero... na dně jezera ležel náš Románek, nejmladší syn naší Máni. Nádherný chlapeček s kudrnatými vlasy, drzý, bystrý, bylo mu dvanáct let. V tom snu se usmíval, jako se usmívají mrtví, a byl andělsky bílý. Probudila jsem se zpocená hrůzou. Románka vzala naši známí na Šíravu a zeť za ním měl v poledne jet. Měla jsem